

## Edvard Kocbek

(1904-1981)

### Mi?

Mi az én versem, kérded.  
A vers a leghatásosabb  
győzelem a rossz felett. Gazdag áldozat  
olcsó szükségszerűséghez. Apró dolgok  
elajándékozása hatalmasokért. A vad  
és egyben a gyengéd erőszak kifejező eszköze.  
Ez nem a viharos erők kihasználása,  
hanem halálom ájtatos szuszogása,  
mely még eleven és színre se lépett.  
Ez a fel nem fedett dolog takargatása  
és felfedése annak, ami rejtett  
és félbemaradt. Tudom, hogy egyszerre  
vagyok élő és halott, de mégisincs szükségem  
valamiféle ravaszra, csak a félelem egyensúlyára,  
melyet az ártatlanság és a kegyelem hoz létre.

### KÉT GALAMB

Két galamb ül  
a kút peremén,  
elégedettek és védettek,  
ösztöneik mindenről tudnak,  
amiről tudniuk kell,  
lakhelyüknek nincsen fala,  
tágas számukra a környezet,  
jöllehet a felhőkben a gótikus ablakok  
mindenféle szint magukra öltenek.  
Ádám és Éva tollakkal,  
a legyőzött múlt kilóg  
a zsebükből, mint a turistáknak,  
az ég pincére pedig néha-néha  
az orrát belefűjja.  
Úgy tűnik, hogy jól tudom,  
melyik közülük Éva alakja.

1904-ben született Sv. Jurij ob Ševnican (Szlovénia). A gimnázium befejezése után Mariborban két évig teológiát tanult, majd átiratkozott a romanisztika szakra. Tanári állást töltött be Bjelovárban, Varazdinban és Ljubljanában, majd Berlinben, Lyonban és Párizsban képezte magát tovább. Franciaországban kapcsolatba lépett a tevékeny perszonalista gondolkodókkal, akik az egzisztencializmus keresztény változatát képviselték. A két világháború között a fiatal katolikusok és a keresztény szocialisták szindikátusában tevékenykedett. A 30-as években versei mellett polemikus esszéket is megjelentetett. A Gondolatok Spanyolországról (1937) című esszéjével, amelyben az eretnekek hősiességét taglalja és elítéli a fasizmust, válságot okozott a Dom in svet szerkesztőségében, végül saját maga alapított egy haladó szellemű katolikus folyóiratot Dejanje címmel. Az okkupáció idején, mint a keresztény szocialisták vezetője szerepelt a Felszabadítási Front alapító tagjai között, 1942 májusától pedig az ellenállási mozgalom vezetői közé tartozott. A háború után Belgrádban Szlovénia minisztere volt, de 1952-ben kénytelen volt lemondani politikai szerepéről, és mint költő és író is hallgatásra kényszerült. Mellőzése a 60-as évek elején megszűnt, ám ezt a kommunista párttal való újabb összetűzés követte 1975-ben, amikor egy beszélgetése jelent meg a trieszti költőkkel: Boris Pahorral és Alojz Rebulával, amelyben elítélte a partizánok háború utáni mérsárlásait, a tragikus büntudat elismerése és megbánása mellett emelt szót.

Kocbek korai költészete a megszépített vallási élményekről szól, expresszionista szociális látomásokról, elfojtott erotikáról és egzisztencialista reflexiókról. A Föld (1934) című kötete a vidéki életből merít képeket, amelyek a konkrét tárgyiasságtól a metafizikai rend felé emelkednek. Tragikus és hősi történelmi tapasztalatait poétikailag a Borzalom (1963) és a Pentagram (későbbi kiadás 1977) című kötetekben sikerült megfogalmaznia. Az ellentétek elvesztésének modern megtapasztalását és az élet értelmének keresését a mindent maghaladó dolgokban, a fantáziavilágban és költészetben, az Üzenet (1969), a Parázs (1974) és a Menyasszony feketében (1977) című kötetekben bontotta ki.

## EZEN AZ AKADÁLYON IS ÁT

Ezen az akadályon is át kell hatolnom,  
az ismerős és a besúgó közt nincs különbség,  
se a vöröses-fehér és a kékes-zöld közt,  
cipelem magam, mint gebe a sebesültet,  
a fétis szolgálatát bízták rám,  
amit majd valamikor valaki mágikus erővel  
a keresett dolgokból visszavon,  
de nem tudom már visszaadni,  
az öreg varázsló a nyomomban van  
és állandóan zaklat,  
egész életemben küzdök ellene,  
unokái gilisztásak és tetvesek,  
éji órák lassan majd lejár,  
semmi se szörnyűbb a mozdonynál,  
amikor csak egyetlen egy csavart hagy el  
és azt már senki se találhatja meg.  
Mindannyian tudjuk, Attila közeleg,  
a török titkon az országba les,  
viccekkel mentik meg magukat a Ribnicaiak,  
Tomaž Šalamun a máglyára fát pakol,  
hogy a tűzben majd föniks-  
madárrá váljon.

## HÍRES FÉRFI

Kicsi könnyes szemű,  
tüskés szakállú,  
szürke férfi,  
semmidbe miért utazol oly ünnepélyesen:  
Kicsi ravasz férfi, miért helyeztél adósságot  
a válladra régi élelmiszerekkel és mérgekkel,  
melyek elvesztették erejüket.  
Kicsi tömött fejű,  
odvas szívű,  
beszédes férfi,  
az ajtó már  
a sarkaid verdesi.

## HÁLÓT

Hálót vetettek rám ügyes emberek,  
hogy vele elcsípjenek, szeretnék, hogyha  
feldühödnék és elszólnám magam, majd  
önnön csapdájába esnék, ellenben ilyen szavak  
nem hagyták el ajkam, semmi sem tudott  
haragra gerjeszteni, sőt ítéletet sem mondtam és karom  
sem ütötte-verte haragosan az asztalt,  
szelídítette magát, jóllehet az ellenséges emberek  
továbbra is rám vetették hálójukat és nyelvem,  
meg szavaimra vadásztak, de az emberek  
tudnak az én szavaimról és azokat  
ajkuk sarkaiba rejtik és nem ejtik ki  
őket, nehogy balsorsba és ítéletbe  
sodorjanak, hárman az ügyes  
vének egymagukban élnek és  
feleslegesen mérgelednek és gyötrődnek,  
szitkozódznak s  
köpködnek miközben örülten saját gyászos  
halálukra készülnek.

*(Az összeállítást és fordításokat  
Lukács Zsolt készítette.)*



**Kő Pál: Rajz I.**